

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Tit. III. De Clericis conjugatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

TITULUS III.

De Clericis Conjugatis.

SUMMARIUM.

1. Clerici conjugati sunt in duplici differentia.
2. 3. Quomodo puniantur, qui in sacris constituti attentant contrahere Matrimonium: & an ipso Jure priventur beneficiis.
4. 5. 6. An Minoristæ contrahentes priventur ipso Jure beneficiis, & alijs privilegijs Clericalibus.
7. 8. An Clerici actu conjugati possint promoveri ad Sacros Ordines, vel Beneficia.

I Sciendum, cohabitationem & consuetudinem cum faminis non usque adeo prohibitam esse Clericis, ut etiam à societate Matrimonii arceantur. De illis quidem, qui uno ex Sacris, seu Majoribus Ordinibus, initiati jam sunt, vel Professionem Religiosam emisserunt, certum est ex c. 1. b. t. c. 1. qui Clerici vel vovent. & ex Trid. S. 24. can. 9. de Sacram. Matrim. quòd nec licitè nec validè contrahant Matrimonium. De iis autem, qui sunt infra Subdiaconatum, nempe in Minoribus tantum constituti, pariter quidem certum est ex c. 1. b. t. cit. & can. 14. d. 32. eos licitè ac validè Matrimonio copulari posse; quia nec votum, nec ulla lex Ecclesiastica eos obligat ad vitam cœlibem; dubitari tamen & quæri potest. 1. Quomodo puniantur Clerici in Sacris constituti, si temere attentent uxores ducere. 2. An & quæ emolumenta amittant Clerici Minoristæ, si ad statum Matrimoniale transierint. 3. An vicissim illi, qui jam actu in Matrimonio constituti sunt, & qua ratione possint transire ad statum Clericalem, vel, si jam sint Clerici conjugati, ad ultiores Ordines. Ex quo patet, Clericos conjugatos in duplici esse differentia, aliquos, qui post susceptos Ordines ducunt conjugem, alios, qui post ductam conjugem suscipiunt Ordines.

2 Dico 1. Clerici in Sacris constituti, & Religiosi, si temere præsumant, & uxores ducere de facto attentent, sic puniuntur. 1. Per censuras compellendi sunt ad uxores, quas nullo duxerunt, dimittendas & ad agendam poenitentiam. c. 1. b. t. 2. Fiant irregulares ipso facto. per can. 32. caus. 27. q. 1. c. 1. & 2. qui Clerici vel vovent. 3. Et tanquam excommunicati publicè denuntiandi. Clem. un. de consang. & affin. Sed nec irregularitas (nisi cum vidua, vel corrupta, contrahere attentassent, quia tunc fieret bigami interpretativè) nec excommunicatio est reservata Summo Pontifici, sed utraque auferibilis ab Episcopo. Notant verò DD. quòd taliter contrahentes fiant suspecti de hæresi, & si fortè sub prætextu Matrimonii violent Virginem, poenam stupri incurrant.

3 Quæres, an prædicti priventur ipso facto suis beneficiis, quæ habuerunt? R. cum Garc. Sanch. Barb. Laym. &c. Negativè, contra Sylv. Covarr. Azor, Farinac. Ratio est, quia tam gravis poena non reperitur in Jure expressa: unde ex c. 1. b. t. colligitur, non privari ipso fa-

cto; quia ibi habetur, cogendos esse Clericos Minoristas, si Uxores ducant, ad relinquenda beneficia; & retinendas uxores; eorum Clericos in Sacris constitutos ad relinquenda uxores, & nihil additur de beneficiis, satis clare indicio, ipsis beneficia non adimi ipso Jure, sicut Minoristis. Oppones 1. Clericus, post Ordinem Sacrum susceptum ducens uxorem virginem, contrahit ipso facto bigamiam limitatariam, & interpretativam, si ducatur duam vel corruptam: ergo etiam ipso facto privatur beneficio. 2. Minoristæ ipso facto amittunt sua beneficia, si contrahunt Matrimonium: ergo à fortiori etiam illi, qui Sacri initiati contrahunt, quia non debent esse majoris conditionis, qui illicitè & invalidè contrahunt, quam qui licitè & validè, uti Minoristæ. Et propter hanc rationem ipso Jure mittit beneficium primum, qui habet beneficium curatum, & se per vim intrudit in aliud beneficium curatum, licet adeptio secundæ sit valida sit. c. 18. de Prob. in 6. & ad 1. N. C. quia incurso bigamie est expressa in Jure, privatio beneficii non est expressa: in poenalis autem non est facienda extensio à casu expresso ad non expressum. Ad 2. N. iterum Cui propter eandem rationem; quia de Minoristis d. c. 1. satis est expressa privatio beneficii, & de intruso in aliud beneficium curatum. 18. cit. sed de iis, qui Sacris initiati attentant contrahere Matrimonium illicitè & invalidè, non est expressa: in odiolis autem nec propter paritatem, imò nec propter majoritatem rationis est facienda extensio, nisi ad eam cognatam, vel absurdum, vel alia necessitas: cujus modi hic non apparet.

Dico 2. Clerici Minoristæ, si contrahunt Matrimonium validè, ipso facto amittunt beneficia prius habita. Prob. ex c. 1. cit. ubi dicuntur compellendi ad relinquenda beneficia Ecclesiastica, & retinendas uxores: ergo supponitur, quòd post contractum Matrimonium possideant beneficia non de Jure, sed solum de facto & injustè, utpote titulo ac Jure beneficii jam antè privati; nam relinquere nemo cogendus est rem suam, quam justè possidet, sed solum is, qui injustè detinet & absque dominio. Atque ita sentiunt, & cit. c. intelligunt plerique DD. contra paucos, qui cum Roderiq. ad commissionem beneficiorum apud hos Clericos, Matrimonium contrahentes, requirunt sententiam condemnatoriam & privatoriam. Confirmatur: status Matrimonialis dicitur esse incompatibilis cum beneficio Ecclesiastico, cum simul voluptatibus carnalibus, ac divitijs & Ecclesiasticis obsequijs vacari nequeat. c. 1. & 5. b. t. ergo Clericus liberè talem statum assumens censetur tacitè & ipso facto renuntiare beneficio jam obtento. Dixi autem, si contrahant validè: si verò contrahant invalidè, magna lis est inter Auctores. Ego distinguendum censeo inter casum, quo Clericus scienter contrahit Matrimonium invalidum, nimirum quia vel non ponit verum consensum, vel novit impedimentum, v. g. consanguinitatis vel affinitatis inter se & alteram personam, quæ con-

contrahit in speciem: ac inter casum, quo contrahit ignarus impedimenti, volendo, quantum est ex parte sua, contrahere valide. In priori casu cum Inola, Dec. Barb. in c. 1. n. 10. d. 1. & aliis, quos refert Sanch. l. 7. de Matr. d. 3. n. 2. nego, ipsam privari beneficio præhabito ante sententiam & ipso facto; quia sciens contrahens Matrimonium invalidum re ipsa non vult contrahere, saltem voluntate efficaci, & sic non assumere statum incompatibilem cum beneficio, ac per consequens beneficium non renuntiat. In posteriori cum communi, de qua testatur Sanch. num. 5. contra Garc. p. 11. c. 8. n. 8. Laym. & Pirh. n. 16. affirmo, eum privari ipso jure; quia Clericus ignoranter contrahens invalidè habet intentionem ex sua parte efficacem contrahendi, & sic eligendi statum impossibilem cum beneficio, consequenter tacite & ipso facto renuntiat beneficio. Confirmatur ex c. 4. de Bigam. non Ordin. ubi pro bigamo habetur, qui post mortem suæ conjugis duxit aliam, & cognovit, licet cum ea contraxerit invalidè, non propter Sacramenti defectum, sed propter affectum intentionis cum opere secuto, ut loquitur textus: ergo in Matrimonio contrahendis non attenditur Juris effectus, qui nullus producit, quando invalidè contrahuntur, sed attenditur animi destinatio ac intentio, quam comitatur attentatio.

Oppones 1. Privatio Beneficii est pœna: sed pœna non incurritur ante sententiam, & ipso facto: ergo. 2. In priore titulo diximus, quod beneficiati concubinari non teneantur dimittere fructus ante omnem sententiam: ergo multo minus Clerici Matrimonium contrahentes tenentur beneficia sua dimittere ante omnem sententiam. 3. Clericus incidens in irregularitatem non amittit hoc ipso beneficium: ergo neque contrahens Matrimonium. 4. In c. 3. §. 5. cit. dicuntur hujusmodi Clerici suis beneficiis privandi ab Episcopis: ergo non ipso facto privati existunt. 5. In c. 7. b. t. supponitur, quod Clericus conjugatus possit habere beneficium: ergo contrahendo Matrimonium non assumit statum impossibilem cum beneficio: ergo huic non renuntiat tacite. 6. Saltem ad beneficium obtinendum dispensare potest Episcopus cum Clerico conjugato, quia dispensare cum homicida ad idem permittitur c. 12. de Homicid. sed si potest dispensare Episcopus ad beneficium cum Clerico conjugato, iste non erit ipso jure incapax beneficii; cum in Jure Communi dispensatio non concedatur Episcopo. 7. Saltem Matrimonium invalidè contractum non est status incompatibilis cum beneficio: ergo per contractum invalidè Matrimonium non amittitur beneficium, sicut non amittitur per sponsalia de futuro, quia non inducunt statum impossibilem. Confirmatur 1. non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum. c. 52. de R. J. in 6. ergo per Matrimonium nulliter contractum non inducitur renuntiatio tacita beneficii. Confirm. 2. In c. 1. cit. solum fit intentio de Matrimonio validè à Clericis con-

tracto: ergo, si invalidè contrahant, non amittunt beneficia; cum dispositio odiosa non sit extendenda.

2. ad 1. *N. Ma.* quia pœna non habet locum, ubi culpa non est: sed Clerici Minoristæ contrahunt Matrimonium absque culpa. Solum igitur privantur beneficiis ex dispositione Juris, & ex tacita renuntiatione, ac propter non observatam conditionem cœlibatus à Jure requisitam. Ad 2. *N. Conf. & parit.* nam Clericus concubinarius privatur beneficio in pœnam: in pœnis autem externis & privativis requiritur aliqua sententia de Jure, saltem declaratoria criminis: contra Clericus conjugatus non privatur in pœnam. Ad 3. *N. iterum Conf. & parit.* quia Clericus factus irregularis non censetur renuntiare beneficio, aut negligere conditionem necessariò requisitam ad beneficium retinendum, bene autem Clericus ad Nuptias convolans. Ad 4. Illa Jura non loquuntur de privatione juris aut tituli, quem Clericus jam amiserat contrahendo Matrimonium, sed de privatione facti, seu possessionis ac fructuum beneficii faciendâ per actuale expulsionem, si Clericus ante sententiam non sponte dimitteret beneficium. Ad 5. Supponitur quidem, quod possit habere beneficium, at non absque dispensatione Pontificis. Ad 6. *N. Ma.* quod Episcopus dispensare valeat cum homicida, qui nempe commisit homicidium casuale, inde nihil inferitur pro dispensatione cum Clerico conjugato; cum materia dispensationis sit exorbitans à Jure Communi, adeoque non extendenda ad casus alios, etiam minores; nam quæ à Jure Communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahenda. c. 28. de R. J. in 6. Cœterum in c. 2. §. c. 5. b. t. videtur satis clarè interdicta Episcopis dispensatio cum Clerico conjugato ad beneficia, vel Sacros Ordines. Ad 7. *Dist. Ant.* non est status impossibilis in se. *C. Ant.* quoad intentionem & conatum ignoranter contrahentis invalidè. *N. Ant. & Conf.* Illa intentio & conatus, quo Clericus vult contrahere Matrimonium, est efficax ex parte Clerici voluntas assumeadi statum impossibilem, & consequenter interpretativa renuntiatio beneficii. Aliud ego censeo de illo, qui scienter contrahit invalidè. Ad Confirm. 1. Illa Regula fallit, & specialiter limitatur in Matrimonio; cum in contractu Matrimonii non effectus Juris, sed intentio & conatus contrahere volentis attendatur. c. 4. cit. Neque per invaliditatem Matrimonii tollitur vera & affectivè efficax intentio nubendi, & sic tacite renuntiandi beneficio in eo, qui ignoranter contrahit invalidè. Ad Confirm. 2. *N. Conf.* Nec ego probavi hanc partem assertionis ex c. 1. cit. quod Clericus invalidè contrahens privetur beneficio præhabito sed potius ex c. 3. §. 5. cit. eo quod, quantum est ex se, velit assumere statum impossibilem.

Quæres, an Clerici Minoristæ contrahentes Matrimonium ipso facto priventur etiam privilegiis Clericalibus? 2. 1. privilegio Canonis privantur, nisi habeant tres conditiones

2. c. un. b. t. in 6. & à Trid. S. 23. c. 6. de Ref. requisitas; si verò habeant, non privantur: conditiones illæ sunt. 1. Si contraxerint cum unica, eaque virgine. 2. Si deferant habitum Clericalem & tonsuram. 3. Si ab Episcopo deputati servitio alicujus Ecclesiæ, actu serviant eidem Ecclesiæ. R. 2. pariter privantur privilegio Fori, si prædictas conditiones non observent; si autem observent, retinent quidem illud, sed solum in criminalibus. Utraque responsio patet ex c. un. § Trid. cit. Nec obstat, quod in d. c. un. dicatur, eos trahi non posse ad iudicium sæculare criminaliter aut civiliter, si servent præfatas conditiones; quia præmittuntur ibi hæc verba, *pro commissis excessibus vel delictis*; consequenter sensus est, quod in causis criminalibus tantum, si super crimine agatur criminaliter, siue civiliter, ad iudicem sæcularem trahi nequeant. R. 3. cæteris privilegiis Clericorum omnibus privantur, uti est privilegium competentiae, privilegium immunitatis à tributis, collectis, vectigalibus, & alijs exactionibus, etiam si dictas conditiones observent; quia in cit. c. un. subiungitur: *in cæteris autem gaudere volumus privilegio Clericali*: adeoque habentur in Causis Civilibus omnino pro meris Laicis.

7 Dico 3. Clericus conjugatus Ecclesiæ Latine non potest licite promoveri ad Sacros Ordines, nisi ipse prius voveat castitatem, & consentiat uxor, ac insuper ista vel ingrediatur Religionem, vel, si propter provecam ætatem non est suspecta de incontinentia, saltem continentiae votum emittat in sæculo. 2. Neque conjugatus, qui nondum est Clericus, ad primam Tonsuram, vel ad Ordines Minores, nisi consentiat uxor, & vel Religionem profiteatur, vel in sæculo manens voveat castitatem, & nisi ipse prius emittat votum continentiae. Pars prior habetur partim in *can. servatim 12. diff. 32. c. 2. b. t. partim in c. 5. § 8. de convers. conjug. § Extrav. citanda*. Posterior autem partim in c. ult. de Tempor. Ordin. in 6. & in Trid. S. 23. c. 4. de Ref. partim in *can. 6. d. 77. cujus ratio est, quia juxta c. ult. § Trid. cit. nullus licite promovetur ad primam Tonsuram vel Ordines Minores, nisi habeat intentionem ascendendi ad Majores, & probabilis existet conjectura de tali intentione: ergo requiritur etiam ad susceptionem primæ Tonsuræ & Minorum Ordinum consensus uxoris & c. & votum castitatis in promovendo, cum aliàs non sit probabilis conjectura de ipso, quod suscipiens Minores post initum conjugium velit promoveri ad Ordines Sacros. Dixi 1. Clericus conjugatus, siue dein Ordines Minores susceperit ante conjugium initum, siue post illud. 2. Ecclesiæ Latine; nam in Ecclesia Græca licitum est Clericis, qui cum virgine contraxerunt, recipere Ordines Majores, & insuper uti Matrimonio. c. 6. b. t. quamvis & isti, si prius jam sint in Sacris constituti, non amplius permittantur ducere uxores. 3. Nisi consentiat Uxor: si quis autem Maritus absque licentia Uxoris promoveretur ad Ordines Sacros, posset ab ipsa revocari ad consortium conjugale, sed ita, ut debi-*

tum teneretur quidem reddere, peteret tamen non posset propter votum continentiae amicum sacris Ordinibus. Extrav. Antiqua in XXII. de Voto. quod votum, quia solemne est, induceret impedimentum dirimens Matrimonium de novo contrahendi, si prior conjunctio moreretur. c. un. eod. in 6.

Quæres, an Clerici conjugati possint promoveri ad beneficia Ecclesiastica? R. sine dispensatione Pontificis non possunt, nisi voverint prius castitatem, & cum unica, eaque Virgine contraxerint: aut nisi cum consensu uxoris juxta superius dicta promoti fuerint ad Ordines Sacros. Priora duo membra constant ex c. 2. § 8. b. t. atque Extrav. cit. quæ eum constituent Jus Commune, in eo dispensare non conceditur Episcopo. Ratio ultior est, quia Clericus post susceptos Minores Ordines contrahens Matrimonium amittit privilegia Clericorum, ac habetur pro laico, imò amittit ipso facto præhabita beneficia, ut ostendimus num. 3. 4. § 6. ergo nec impolitum sunt ipsi conferenda. Ratio tertiæ membræ est, quod eo ipso, quod Clericus conjugatus sub certis conditionibus admittatur ad Sacros Ordines, censetur etiam habilis effectus ad consequenda beneficia; ne aliàs forte cogatur mendicare in opprobrium status Clericalis.

TITULUS IV.

De Clericis non residentibus in Ecclesiâ vel Præbenda.

SUMMARIUM.

1. 2. Quid, & quotuplex sit residentia in loco Beneficii.
3. Quid, & quotuplex sit fructus Beneficiorum.
4. 5. Seqq. An, & quomodo teneantur residentia Naturali & Divino Episcopi, & Parochi.
10. Seqq. an, & quomodo ad residentiam obligentur Canonici, & alii beneficium non curam habentes, ut lucrentur fructus beneficiorum, & distributiones quotidianas.
16. Quid Juris in ordine ad residentiam & fructus, si quis habeat duo vel plura Beneficia.
17. 18. 19. Pœnæ non residentium.

Sciendum 1. cum Clericis plerumque proprium sit, & ne cum opprobrio status mendicare, vel indecoris officiis vacare compellantur, provideri debeat de Beneficiis & Præbendis, quæ residentiam exigunt, ideo de hac subjungi præsentem titulum, eò quod statim decenter ac honestè juxta statum suum vivere non valeant, nisi suum officium, residendo in loco Beneficii, accuratè adimpleant. Residentem autem in Ecclesiâ, vel Præbenda, seu in Beneficio, dicitur ille, qui præsens est in loco Beneficii assidue (saltem moraliter) fixo ibidem domicilio, ad inserviendum Ecclesiæ, vel Beneficio. Learenus in foro Beneficiali p. 1. sect. 3. q. 363. cum Lotterio & aliis: qui enim præsens